

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2022-2023

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Jméno a příjmení autora

Barbora Novotná

Název práce

Motivace k dalšímu vzdělávání dospělých v zaměstnání

Praha 2023

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Martina Karkošová, Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED (PART TIME) STUDIES

2022-2023

BACHELOR THESIS

Name and surname

Barbora Novotná

Title

Motivation for further education of adults in employment

Prague 2023

The Bachelor Thesis Work Supervisor: Mgr. Martina Karkošová, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze 6. 3. 2023

.....

Barbora Novotná

Poděkování

Děkuji paní Mgr. Martině Karkošové, Ph.D. za trpělivost a čas, který věnovala mé bakalářské práci.

Anotace

Bakalářská práce se zaměřuje na motivaci dospělých zaměstnaných osob ke vzdělávání. V práci jsou popsány teoretické poznatky z oblasti dospělosti, motivace a vzdělávání. Praktická část je zaměřena na analýzu dat respondentů, která je znázorněna pomocí grafů.

Klíčová slova

Analýza dat, dospělost, motivace, osobnost, pozdní dospělost, principy motivace, raná dospělost, střední dospělost

Annotation

This bachelor's thesis focuses on the motivation of adult employed people for education. The thesis describes theoretical findings from the field of adulthood, motivation and education. The practical part of this bachelor's thesis is focused on the analysis of respondents' data, which is shown using graphs.

Keywords

Adulthood, data analysis, early adulthood, late adulthood, middle adulthood, motivation, personality, principles of motivation

ÚVOD.....	9
TEORETICKÁ ČÁST.....	11
1 DOSPĚLOST	11
1.1 RANÁ DOSPĚLOST	11
1.2 STŘEDNÍ A VRCHOLNÁ DOSPĚLOST	12
1.3 OBDOBÍ POKROČILÉ DOSPĚLOSTI.....	13
2 MOTIVACE	14
2.1 MOTIVACE A OSOBNOST	14
2.1.1 Motivační složky.....	15
Principy motivace	15
Dělení motivace	15
Funkce motivace	16
Zdroje motivace	16
2.1.2 Motivace a výkon.....	17
2.1.3 Vzdělávání jako náročná životní situace	18
2.1.4 Motivační klima	18
3 MOŽNOSTI DALŠÍHO VZDĚLÁVÁNÍ JAKO ZVYŠOVÁNÍ KVALIFIKACE.....	20
PRAKTICKÁ ČÁST	23
4 PROCES ANALÝZY DAT	23
4.1 CÍL PRAKTICKÉ ČÁSTI PRÁCE	23
4.2 METODOLOGIE VÝZKUMU	23
4.3 STANOVENÍ HYPOTÉZ	23
4.4 KVANTITATIVNÍ VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ.....	24
4.5 ANALÝZA DAT	25
4.5.1 Graf č. 1	25
4.5.2 Graf č. 2	26
4.5.3 Graf č. 3	27
4.5.4 Graf č. 4	28
4.5.5 Graf č. 5	29
4.5.6 Graf č. 6	30
4.5.7 Graf č. 7	31

4.5.8	Graf č. 8	32
4.5.9	Graf č. 9	33
4.5.10	Graf č. 10	34
4.5.11	Graf č. 11	35
4.5.12	Graf č. 12	36
4.5.13	Graf č. 13	37
4.5.14	Graf č. 14	38
4.5.15	Graf č. 15	39
4.5.16	Graf č. 16	40
4.5.17	Graf č. 17	41
4.5.18	Graf č. 18	42
4.5.19	Graf č. 19	43
4.5.20	Graf č. 20	44
4.6	DISKUSE.....	45
4.7	ZHODNOCENÍ ANALÝZY DAT.....	46
	ZÁVĚR	48
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	50
	SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ	52
	SEZNAM PŘÍLOH.....	54

ÚVOD

„Motivace k dalšímu vzdělávání dospělých v zaměstnání“ je tématem bakalářské práce, jejímž obsahem bude motivace dospělých k dalšímu studiu. S tímto rozhodnutím také souvisí uspokojování potřeb, v tomto případě potřeb seberealizačních.

Cílem bakalářské práce je shrnutí teoretických poznatků z oblasti dospělosti, motivace, uspokojování potřeb a zvládnutí náročné životní situace.

Bakalářská práce se skládá z teoretických poznatků a z praktické části.

První kapitola je zaměřena na charakteristiku dospělosti, jak podle práva, tak podle psychologického hlediska. Jsou popsány rozhodující způsobilosti, které charakterizují ranou dospělost, je charakterizováno období střední a vrcholné dospělosti a pokročilá dospělost je popsána z hlediska involučních změn.

Druhá kapitola se věnuje teoretickým poznatkům z oblasti motivace a vzdělávání dospělých osob. Je vysvětlen pojem motivace a její souvislost s osobností člověka. Jsou zmíněny principy motivace, dělení motivace, funkce a zdroje motivace. Závěr kapitoly je zaměřen na výkonovou motivaci, která je nezbytná pro splnění vytyčených cílů a stručně je vysvětlena náročná životní situace ve smyslu nástupu jedince do vzdělávacího procesu. A také je popsáno motivační klima, které je nezbytnou součástí pro pozitivní přístup k dalšímu vzdělávání.

Třetí kapitola se zabývá možnostmi dalšího vzdělávání pro zvýšení kvalifikace.

Motivace je důležitý faktor, který má zásadní vliv na rozhodnutí člověka pro zvolení cesty dále se vzdělávat. Je zřejmé, že toto rozhodnutí bude mít velký vliv na život člověka a jeho rodiny.

Motivací pro zvolené téma bakalářské práce je vlastní zkušenost s nutností dalšího vzdělávání a rozšiřování znalostí a vědomostí, které jsou nezbytné pro výkon současné nebo budoucí profese.

Ve čtvrté kapitole je předloženo dotazníkové šetření, respektive odpovědi respondentů, které se týkají výše zmíněné motivace, které jsou graficky znázorněny. Jsou stanoveny tři hypotézy, které se týkají motivace ke studiu, náročnosti studia a dle výsledků z dotazníkového šetření jsou potvrzeny nebo vyvráceny. Cílem praktické části bakalářské práce je zjištění, co je důvodem, respektive co je motivací pro zaměstnaného člověka rozhodnout se ke zvyšování kvalifikace.

TEORETICKÁ ČÁST

1 DOSPĚLOST

Občanský zákoník stanovuje dospělost dovršením osmnáctého roku věku, označuje se zletilostí a tím pádem se člověk stává plně svéprávným.¹

Helus stanovuje jako dolní hranici dospělosti věkové rozmezí 20 – 25 let a jako horní hranici 55 – 65 let. Dospělost je tedy podle něj nejdelším obdobím života, které trvá přibližně 40 let.

Za dospělého bývá považován člověk, který je schopen biologické reprodukce, sociokulturního žití, vytváří hodnoty, které umožňují život nejen jemu, ale i jedincům, kteří jsou na něm závislí.²

Pro dospělost je příznačná vyrovnanost, související se systémem životních hodnot a cílů. Životní zkušenosti vedou člověka k uvážlivosti, obezřetnosti, k větší odpovědnosti při rozhodování. Osou života dospělého člověka se stává práce a rodina.

Zpravidla se rozlišují v dospělosti tři věková období a těmi jsou raná dospělost, vrcholná a pokročilá dospělost.³

1.1 RANÁ DOSPĚLOST

Pro vstup do dospělosti podle Heluse není zcela rozhodující věk, jako spíše rozvinutí určitých způsobilostí, které jedince jako dospělého charakterizují. Mezi zdatnosti se zařazuje:

- člověk má zaměstnání, které mu dovoluje být ekonomicky samostatný,
- není odkázán na rodiče, dokáže samostatně žít a vyřizovat své osobní záležitosti,
- zaujímá svou pozici a problémy, které mohou vzniknout, dokáže řešit bez konfliktu,

¹ Zákony pro lidi: Občanský zákoník - zletilost [online]. 2023 [cit. 2023-02-01]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89?text=zletilost>

² HELUS, Z. *Úvod do psychologie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-3037-0, s. 300

³ HELUS, Z. *Úvod do psychologie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-3037-0, s. 300-301

- dokáže smysluplně trávit volný čas, umí se sám nebo s přáteli zabavit, také si umí odpočinout,

- navazuje vztahy s druhými lidmi, nabývá sexuálních zkušeností a svou sexualitu dokáže projevit způsobem, který je pro druhé přijatelný,

- svou budoucnost dokáže realisticky plánovat, vytyčuje si cíle a svým úsilím je schopen jich dosáhnout,

- dokáže odolat pokušením, které mohou být nebezpečné pro jeho zdraví nebo mohou škodit druhým a tím narušovat vzájemné soužití,

- má své zájmy, které ho naplňují a sbližují s druhými lidmi,

- sleduje dění kolem sebe a dokáže jej kriticky posuzovat, vytváří si názory, které dokáže obhájit, ale také korigovat,

- dokáže převzít zodpovědnost jako člen rodiny, kterou zakládá.

Splnění uvedených zdatností je proces, ve kterém se zdatností dosahuje postupně. Úspěšná cesta ranou dospělostí by měla být zakončena vstupem do dospělosti střední.⁴

1.2 STŘEDNÍ A VRCHOLNÁ DOSPĚLOST

Toto období je považováno za vrchol života, za dosažení úrovně, které skýtá mnohá uspokojení. V tomto období mají lidé mnoho důvodů, aby byli spokojeni. Pro období je ale také charakteristická nejistota, zda člověk dosáhl vrcholu, za který už dál nelze nebo vrcholu, po kterém následuje už jen sestup anebo vrchol, který otevírá další výhledy a možnosti. U dospělého člověka je důležité rozhodnutí, který vrchol je pro něj prioritní, protože to může ovlivnit jeho další život i aktuální spokojenost.

Pokud člověka dostihnou negativní změny v životě, jako je třeba ztráta zaměstnání nebo rozpad rodiny, může to u něj navodit pocity životního ztroskotání a selhání, které

⁴ HELUS, Z. *Úvod do psychologie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-3037-0, s. 301-302

mohou ústít v depresi. Toto období bývá nazýváno krizí středního věku. Pro období střední a vrcholné dospělosti bývá typický nástup involučních změn. Začíná slábnout svalstvo, snižuje se pohyblivost, zvyšuje se sklon k ukládání podkožního tuku. Pro většinu lidí to ale znamená výzvu, jak o sebe lépe pečovat, zdravě jíst, sportovat, čelit stresu a odreagovávat se v zájmových činnostech. Tyto výzvy jsou pro člověka velmi důležité, protože mu pomáhají involuční změny kompenzovat.⁵

1.3 OBDOBÍ POKROČILÉ DOSPĚLOSTI

Involuční změny v této etapě nabývají na významu a ne vždy se je daří úspěšně kompenzovat. Mezi nápadné projevy involučních změn patří ukončení reprodukční způsobilosti ženy, čili menopauza. Menopauza je období náročných a složitých hormonálních procesů, pro ženy to znamená výrazně negativní proces. Po ukončení procesu se zpravidla dostavuje uklidnění a pozitivní přijetí nové situace. I u mužů přichází podobné období, hovoří se o andropauze a také je spojeno s hormonálními změnami. Mezi události, které ovlivňují člověka v období pokročilé dospělosti, patří:

- u rodičů nastává fenomén „prázdného hnízda“, což pro muže a ženu znamená, že se opět učí být jenom ve dvou,

- vznikají nové sociální role (babičkovství/dědečkovství), které mění vztahy k dospělým dětem – rodičům,

- vyrovnání se s nástupem mladší generace, která je dynamičtější a rychlejší ve zvládání nových a inovativních úkolů,

- dospělý člověk se musí vyrovnat s perspektivou důchodu, která může být chápána jako výzva rozvinout své zájmy, ale také může být chápána v negativním slova smyslu, která souvisí s koncem profesní dráhy.

Pro dospělého člověka by uvedené události měli být úkolem, který je možno obrátit ve svůj prospěch a vnímat je jako novou a zajímavou fázi života.⁶

⁵ HELUS,Z. *Úvod do psychologie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-3037-0, s. 302-303

⁶ HELUS,Z. *Úvod do psychologie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-3037-0, s. 303-305

2 MOTIVACE

Problémy motivace jsou tak staré jako lidstvo samo. Lidé se vždy zajímali o pohnutky vlastního chování i chování druhých. Zkoumali, proč člověk jedná tak či onak, proč se zaměřuje na dosahování těch či oněch cílů. Pedagogové se zamýšlejí nad podněty, které vedou jejich žáky k tomu, aby si osvojovali předkládané učivo i jisté způsoby chování. Je jasné, že pro vše, co člověk dělá, má určité pohnutky. Chováním člověka se rozumí všechny způsoby a formy, jimiž se projevuje v nejrůznějších činnostech a situacích. Užším pojmem lze jednání označovat za lidskou činnost, která má vědomě cílový ráz. Jednání je tedy charakterizováno tím, že jedinec ví, jak jedná a proč tak jedná. Jednání je záležitostí výhradně lidskou, protože je podloženo vyššími psychickými procesy.

„Motivace je tedy označením pohnutek, které vedou k chování.“⁷

Pojem motivace je velmi široký. Zahrnuje rozdílné pojmy, jako jsou snažení, chtění, touha, tendence, přání, očekávání, tlak, zájem, žádost, účel, cíl. Motivace není možno nijak přímo pozorovat. Na sílu motivace a její existenci lze usuzovat z aktivit, kterými jedinec usiluje o dosažení určitého cíle. Jedná se např. o efektivnost učení, o změny chování za stejných podmínek, o změny výkonu či o trvání stejného chování za různých podmínek. S motivací úzce souvisí motiv. Motiv je jednotka motivace. Homola motiv definuje jako označení vnitřních podmínek, které vzbuzují a udržují aktivitu člověka, a které určují, že se člověk chová určitým způsobem.⁸

2.1 MOTIVACE A OSOBNOST

Pro každého člověka je charakteristický určitý relativně stálý soubor motivů, který se označuje jako motivační systém osobnosti. Jednotlivé motivy v souboru ale nemají stejnou váhu, některé vystupují více do popředí, záleží na vztahu motivu k centru

⁷ HOMOLA, Miloslav. *Motivace lidského chování*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1972. 14-101-73, s. 11.

⁸ HOMOLA, Miloslav. *Motivace lidského chování*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1972. 14-101-73, s. 12

osobnosti. Motivační systém není stálý, mění a ovlivňuje psychické procesy osobnosti. Pojem osobnost není možno jednoznačně popsat. Osobností člověka je vše, co může vypovědět o individualitě jedince. „Osobnost vyjadřuje celkovou psychickou strukturu člověka, jeho schopnosti, rysy charakteru, pohnutky, zvyky a procesy poznávání.“⁹

Osobností se člověk nerodí, osobností se člověk stává. V utváření osobnosti se uplatňuje interakce vrozených biologických činitelů a zkušeností, které jedinec získává v rámci určitého prostředí, v němž se odehrává jeho život. S přibývajícím věkem narůstá vliv osobních zkušeností. Tento vliv zkušeností se nazývá učení. V raném dětství probíhá primární socializace, jedinec se učí v rámci dané rodiny, k níž přísluší. V utváření sociální osobnosti se uplatňuje sociální učení, tj. že se u bytosti zvyrazňují individuální zvláštnosti osobnosti.

2.1.1 MOTIVAČNÍ SLOŽKY

Principy motivace

Existují dva principy, podle kterých pracuje lidská motivace. Jako první jde o princip udržování psychické rovnováhy, což znamená, že veškeré chování jedince směřuje k udržování vnitřní psychické rovnováhy a optimálnímu vnitřnímu stavu. Druhý princip hédonismu spočívá ve snaze jedince dosahovat příjemného a vyhýbat se nepříjemnému.¹⁰

Dělení motivace

Motivace se dělí na vnitřní motivaci, která je uspokojována vlastní činností a na vnější motivaci, která je uspokojována důsledky činnosti.

⁹ NAKONEČNÝ, Milan. *Psychologie osobnosti*. 1. vyd. Praha: Academia, 1995. ISBN 80-200-0525-0, s. 180.

¹⁰ NAKONEČNÝ, Milan. *Psychologie osobnosti*. 1. vyd. Praha: Academia, 1995. ISBN 80-200-0525-0, s. 99

Funkce motivace

Funkce motivace je pro člověka důležitá z hlediska stimulace jeho chování, z hlediska usměrnění jeho chování a v poslední řadě dává motivace smysl chování člověka.

Zdroje motivace

Mezi zdroje motivace patří: potřeby, návyky, zájmy, hodnoty, ideály.¹¹

Potřeba je základní složkou motivu, který je činitel k aktivizaci organismu člověka, je důležitým osobnostním zdrojem.¹² Maslow rozdělil potřeby do takzvané hierarchie potřeb, od nejnižších (fyziologické potřeby) až po nejvyšší (potřeby seberealizace). V oblasti dalšího vzdělávání dospělých osob se uplatňují právě potřeby seberealizace, které se týkají snahy člověka o sebezdokonalení, o rozvinutí své osobnosti. Jsou to potřeby, které od člověka vyžadují silnou vůli, pevné předsevzetí a odvalu.¹³

*"Potřeba je základní složkou motivace. Potřeba je stav nedostatku či nadbytku."*¹⁴ K uspokojení potřeby směřuje cílené chování. Potřeba a její uspokojení spolu úzce souvisí a společným jmenovatelem jsou emoce. Podstata motivace je tedy emocionální.

Aby byl člověk motivován, musí nejprve pociťovat potřebu a nutnost jejího uspokojení. Potřeba se definuje jako stav nedostatku nebo nadbytku.

Rozdělují se na dvě skupiny: vrozené a získané.

Kritériem, které potřeby jsou vrozené, bývá hledisko sociální, duchovní nebo kulturní. *Vrozené potřeby* bývají spojovány s přežitím člověka, *získané potřeby* s rozvojem osobnosti člověka.

¹¹ NAKONEČNÝ, Milan. *Psychologie osobnosti*. 1. vyd. Praha: Academia, 1995. ISBN 80-200-0525-0, s. 101

¹² HELUS, Z. *Úvod do psychologie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-3037-0, s. 128

¹³ HELUS, Z. *Úvod do psychologie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-3037-0, s. 129 – 131

¹⁴ ZACHAROVÁ, Eva. *Základy obecné psychologie*. 1. Vyd. Ostrava: Ostravská univerzita, 2010. ISBN 978-80-7464-221-0, s. 49

Návyk je vnitřním činitelem motivace, který u člověka určuje například styl chování k ostatním lidem (ohleduplnost, přívětivost), ale také nežádoucí chování (agresivní chování při nezdaru). Návyky jsou získané způsoby reagování a chování v určitých situacích, ve kterých se člověk chová navyklým způsobem, bez vědomého úsilí.¹⁵

Zájem je získaný motiv, který se projevuje kladným vztahem člověka k určitému druhu činnosti. Projevem zájmu bývá pocit uspokojení z prováděné činnosti, nebo nelibostí při jejím omezování. Zájem je velmi silným motivem, který rozvíjí u člověka schopnosti a vytrvalost.

Postoj lidí k určitým hodnotám se různí. Někteří lidé považují za nejdůležitější hodnoty mravní, jiní sociální nebo ekonomické, někdo za nejdůležitější považuje osobní úspěch nebo klidný soukromý život. To znamená, že každý člověk si vytvoří vlastní žebříček hodnot. Žebříček hodnot není stejný, v průběhu života se hodnotová orientace člověka mění vlivem společenských podmínek i životních zkušeností.¹⁶

2.1.2 MOTIVACE A VÝKON

Výkonová motivace, nebo jinými slovy motivace k úspěchu, je definována potřebou člověka vytyčovat si náročné cíle a vyvinutím úsilí, jak jich dosáhnout.

Lidé se silnou výkonovou motivací jsou při řešení a zvládnání úkolů vytrvalejší a více se orientují na budoucnost, na vyhlídky na úspěch. U takto zaměřených lidí převládá zájem o úspěch, nikoli strach z neúspěchu. Z toho plyne rozdělení osob na dva typy, na osoby orientované na úspěch a pak na osoby orientované na vyhnutí se neúspěchu.

Při rozhodnutí, jak náročný úkol k řešení zvolí, lidé orientovaní na úspěch si vyberou úkol střední obtížnosti. Úkol střední obtížnosti je takový úkol, k jehož zvládnutí musí člověk vynaložit vyšší úsilí. Osoby, které jsou orientované na vyhnutí se neúspěchu, si zvolí úkol buď extrémně lehký (protože takový úkol zvládnout není

¹⁵ ČÁP, Jan, Věra ČECHOVÁ a Marie ROZSYPALOVÁ. *Psychologie: obecná psychologie pro střední pedagogické školy*. Praha, 1998. ISBN 80-860-2236-6, s. 70 - 73

¹⁶ ČÁP, Jan, Věra ČECHOVÁ a Marie ROZSYPALOVÁ. *Psychologie: obecná psychologie pro střední pedagogické školy*. Praha, 1998. ISBN 80-860-2236-6, s. 71, 72

problém), anebo si naopak zvolí úkol extrémně těžký (předpokládají, že zde selže každý, ale může se vyskytnout i šance náhodného úspěchu).

Osoby se silnou výkonovou motivací svůj úspěch připisují úsilí, které musely pro zvládnutí úkolu vynaložit, než svému nadání, nebo vnějším faktorům.¹⁷

2.1.3 VZDĚLÁVÁNÍ JAKO NÁROČNÁ ŽIVOTNÍ SITUACE

Náročná životní situace je taková situace, která je pro člověka obtížná, náročná, kdy je třeba na cestě k cíli překonat nějakou překážku.

Klasifikací životních událostí, které mohou u člověka vyvolat krizi, provedli v 60. letech 20. století Holmes a Rahe. Ke každé události přiřadili určitý počet bodů a dlouhodobým sledováním zjistili, že překročili součet bodů v jednom roce 250, je velmi pravděpodobné, že to bude mít na člověka negativní následky. Klasifikace vybraných životních událostí obsahuje velké množství situací, které člověka v průběhu jednoho roku potkají. V tabulce životních událostí je také uvedena životní situace, ať už dítěte či dospělého, a to je vstup do školy a její ukončení. Tato situace je na bodové škále od 0 do 100 zastoupena 26 body, což není mnoho, ale pokud se k tomu přičtou další životní události, které člověka v průběhu jednoho roku jistě potkají (narozeniny, Vánoce, dovolená, změna životních podmínek, konflikty s rodinou, onemocnění apod.), rázem se člověk může rychle přiblížit ke kritické hranici 250 bodů. Z toho je patrné, že životní události, ať jsou kladné, nebo záporné, na člověka kladou nároky. Na mnoha dalších okolnostech záleží, zda životní události budou člověka omezovat, nebo naopak podněcovat k novým aktivitám.¹⁸

2.1.4 MOTIVAČNÍ KLIMA

Pokud je třeba ovlivnit motivaci studenta, musí se brát na vědomí dopad na jeho vnímání stresu, emoce a motivaci.

¹⁷ HELUS, Z. *Úvod do psychologie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-3037-0, s. 133 – 134

¹⁸ MATOUŠEK, Oldřich. *Metody a řízení sociální práce*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-502-8, s. 119 - 123

Nastavení úkolů znamená, jak se úkol nastaví, jak je úkol zajímavý, stanovit si realisticky krátkodobé cíle, poskytnout možnost výběru úkolů nebo činností.

Autorita ovlivňuje, do jaké míry jsou studenti zapojeni do procesu rozhodování, jak velká je možnost zodpovědnosti a samostatnosti studentů, podporovat rozvoj odpovědnosti za vlastní učení.

Odměna znamená, že lektor (učitel) oceňuje individuální snahu a úsilí studentů, odměnu je třeba poskytnout každému studentu, vždy studenta povzbudit a odměny vždy udělovat individuálně.

Skupina má pro motivaci význam v tom smyslu, že využívá sociální aspekty skupiny, důležitá je podpora spolupráce studentů v rámci skupiny.

Hodnocení znamená hodnotit individuální zlepšení, orientovat hodnocení na jedince a vytvářet podmínky pro možnost zlepšení výkonu.

V rámci načasování je třeba přizpůsobit výuku danému úkolu, přizpůsobit výuku tempu studentů a věnovat více času pro nácvik dané dovednosti.¹⁹

¹⁹ NAKONEČNÝ, Milan. *Psychologie osobnosti*. 1. vyd. Praha: Academia, 1995. ISBN 80-200-0525-0

3 MOŽNOSTI DALŠÍHO VZDĚLÁVÁNÍ JAKO ZVYŠOVÁNÍ KVALIFIKACE

Průcha definuje školu: „Škola je instituce ve veřejném nebo soukromém vlastnictví, v níž jsou dětem, mládeži a dospělým zprostředkovávány v systematickém vyučování vědomosti a dovednosti, jež jim mají umožňovat samostatné životní činnosti v rámci státního a společenského uspořádání.“²⁰

Škola je sociální instituce, vytvořená k zajišťování řízené a systematické edukace. Škola je instituce, která přispívá k celkovému rozvoji jednotlivce tím, že mu poskytuje takové poznatky a dovednosti, které by nemohl získat pouhou zkušeností ze svého prožívání mimo školu. Škola je nástroj sociální politiky. To znamená, že společnost požaduje na škole, aby připravila jedince na jeho fungování na trhu práce a také pro další vzdělávání nutné k výkonu profesí.²¹

Aby české školství bylo souměřitelné se školstvím jiných zemí, musí být vypracována univerzální klasifikace, která je schopna zajistit, aby individuální odlišnosti školských systémů jednotlivých zemí byli jednotnými srovnávacími kritérii. Byla vypracována Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání – ISCED (International Standard Classification of Education), která stanovuje odpovídající úroveň v českém školském systému.

Struktura českého školství podle klasifikace ISCED zahrnuje:

ISCED 0 – je předškolní stupeň školství

ISCED 1 – se týká primárního školství (1. – 5. ročník základní školy)

ISCED 2 – je nižší sekundární a střední školství (6. – 9. ročník základní školy, veškeré druhy vzdělávání po 5. ročníku základní školy před střední školou)

ISCED 3 – vyšší sekundární a střední školství (všechny střední školy, tj. gymnázia, střední odborné školy, odborná učiliště)

²⁰ PRŮCHA, Jan. *Moderní pedagogika*. 3., přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-736-7047-X, s. 389

²¹ PRŮCHA, Jan. *Moderní pedagogika*. 3., přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-736-7047-X, s. 390

ISCED 4 – postsekundární vzdělávání (nástavbová studia, rekvalifikační kurzy)

ISCED 5 – první stupeň terciárního vzdělávání (vyšší odborné školy, bakalářské studium, magisterské studium)

ISCED 6 – druhý stupeň terciárního vzdělávání (doktorské studium)

Vzdělávání dospělých osob odpovídá v klasifikaci vzdělávání stupeň ISCED 4 – ISCED 6. Tyto stupně předpokládají u studentů ukončené středoškolské vzdělávání (vyšší odborné školy a vysoké školy) nebo ukončené střední vzdělávání (rekvalifikační kurzy).²²

Školský zákon č. 561/2004 Sb. stanovuje a upravuje formy vzdělávání.

Denní forma vzdělávání probíhá pravidelně každý den, v pětidenním vyučovacím týdnu. Tato forma vzdělávání se týká základních, středních a vyšších odborných škol.

Dálková forma vzdělávání probíhá formou samostatného studia, která je spojena s konzultacemi s vyučujícími.

Večerní forma vzdělávání probíhá dálkově a pravidelně několikrát v týdnu, zpravidla probíhá v odpoledních a večerních hodinách.

Distanční forma vzdělávání neprobíhá v kmenových třídách, ale uskutečňuje se prostřednictvím informačních technologií. V této formě vzdělávání ale také mají studenti možnost individuálních konzultací s učitelem či lektorem.

Kombinovaná forma vzdělávání je dálková forma vzdělávání, kdy se střídá denní a dálková forma.²³

²² PRŮCHA, Jan. *Moderní pedagogika*. 3., přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-736-7047-X, s. 398 - 401

²³ *Zákony pro lidi: Formy vzdělávání* [online]. 2023 [cit. 2023-03-06]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561?text=formy%20vzd%C4%9B1%C3%A1v%C3%A1n%C3%AD>

Univerzita třetího věku je vzdělávání, které je určeno pro seniory a probíhá na vysokých školách.

Pro další vzdělávání dospělých je možné využít rekvalifikace. Jedná se buď o rozšíření stávající kvalifikace, anebo o získání zcela nové kvalifikace. Využití rekvalifikačních kurzů bývá nejčastěji při zájmu o nové zaměstnání.²⁴

V oblasti vzdělávání se vzdělávání dělí na formální, neformální a informální. Formální vzdělávání je typ vzdělávání, které se odehrává ve školských institucích a při jeho ukončení lze získat oficiální potvrzení o vzdělávání, například výuční list, maturitní vysvědčení či vysokoškolský diplom. Neformální vzdělávání poskytují zaměstnavatelé, volnočasové neziskové organizace, umělecké školy, knihovny nebo sportovní kluby. Informální vzdělávání probíhá při běžných každodenních činnostech, v zaměstnání, doma nebo ve volném čase. Je neplánované a spontánní.

²⁴ Zákony pro lidi: Vyhláška o rekvalifikaci uchazečů o zaměstnání a zájemců o zaměstnání a o rekvalifikaci zaměstnanců [online]. 2023 [cit. 2023-03-06]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-519>

PRAKTICKÁ ČÁST

4 PROCES ANALÝZY DAT

4.1 CÍL PRAKTICKÉ ČÁSTI PRÁCE

Cílem praktické části bakalářské práce je zjištění, co je důvodem, respektive co je motivací pro zaměstnaného člověka rozhodnout se ke zvyšování kvalifikace. Dalším cílem je také zjištění, zda je pro respondenty obtížné skloubit nároky studia, rodiny a zaměstnání.

4.2 METODOLOGIE VÝZKUMU

Metodologie výzkumu je vědní disciplína, která zkoumá a popisuje plánování, organizaci a provádění výzkumu, včetně vyhodnocení výzkumných dat.

Vědecký výzkum je systematické, kontrolované, empirické a kritické zkoumání hypotetických výroků o předpokládaných vztazích, mezi přirozenými jevy.

Hypotéza je výzkumný předpoklad, jde o vyjádření názoru výzkumníka.

V rámci výzkumu se používají výzkumné metody, kterými jsou pozorování, dotazník, experiment, škálování, test nebo rozhovor.

Výzkumné šetření se může provádět výzkumem kvalitativním, nebo výzkumem kvantitativním. V oblasti kvantitativního výzkumu se hledají jevy, které lze zevšeobecnit, získané údaje se vyjadřují numericky a zjišťuje rozsah, frekvenci, nebo intenzitu jevu. Kvalitativní výzkum je výzkum, který je zaměřen na hloubkové pochopení a porozumění lidského chování, čili zkoumá proč a jak, pracuje s menším výzkumným vzorkem a informace, které se získají nelze vyjádřit numericky.

4.3 STANOVENÍ HYPOTÉZ

Hypotéza č. 1

Předpokládám, že více jak 50 % respondentů uvede, že motivem pro další vzdělávání je ten, že se zvolené profesi budou v budoucnu věnovat.

Hypotéza č. 2

Předpokládám, že většina respondentů uvede, že motivací pro studium je získání vyšší pracovní pozice v zaměstnání.

Hypotéza č. 3

Předpokládám, že většina respondentů uvede, že je pro ně rozhodně obtížné skloubit nároky studia, rodiny a zaměstnání.

4.4 KVANTITATIVNÍ VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ

Pro získání informací o motivaci dospělých k dalšímu vzdělávání jsem zvolila kvantitativní výzkumnou metodu. Důvodem byla snaha o oslovení co největšího počtu respondentů, proto jsem zvolila jako výzkumnou metodu dotazník, který byl zacílen na dospělé osoby, které v současné době studují a zároveň jsou v pracovním poměru. Pro rychlejší distribuci dotazníku jsem zvolila internetový portál survio.com.

V rámci distribuce dotazníku jsem se specifikovala na skupiny studentů, kteří studují kombinovanou formu studia na Univerzitě Jana Amose Komenského, zároveň jsem také oslovila studenty na jiných vysokých školách a vyšších odborných školách v rámci střeďočeského kraje. Tímto postupem jsem oslovila zhruba 200 studentů, z nichž jich 100 na dotazník reagovalo a odpovědělo.

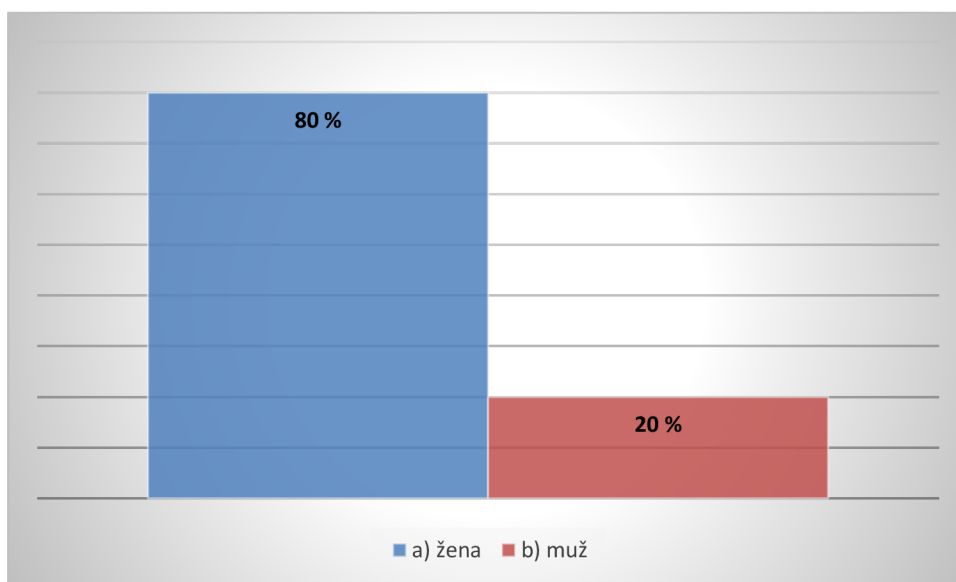
Dotazník byl koncipován tak, že se respondenti mohli v průběhu odpovědi vracet k předchozím možnostem až do té doby, než dotazník odeslali. Dotazník byl tvořen dvaceti otázkami, z nichž bylo 13 uzavřených a 7 polouzavřených. První dvě otázky se týkaly demografických informací (respondenti uváděli pohlaví a věk), dvě otázky se týkaly oboru zaměstnání a délky pracovního poměru, jedenáct otázek se týkalo formy a způsobu vzdělávání, náročnosti studia a dosaženého předchozího vzdělání. Zbytek otázek se týkal motivace ke studiu.

Na vyplnění dotazníku měli respondenti neomezenou dobu, časově byl nenáročný, vyplnění nepřesáhlo 15 minut.

4.5 ANALÝZA DAT

4.5.1 Graf č. 1

1. Jste muž nebo žena?

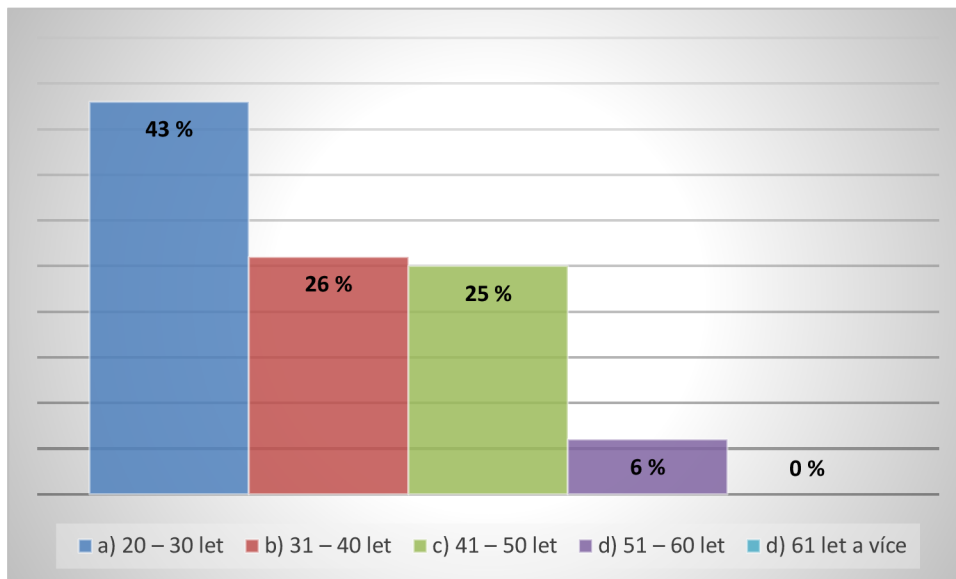

Zdroj: vlastní výzkum, 2023

Graf č. 1 zobrazuje rozložení respondentů dle pohlaví, kteří se zúčastnili dotazníkového šetření. Z celkového počtu 100 respondentů se výzkumu zúčastnilo 80 % žen (tj. 80) a 20 % mužů (tj. 20).

4.5.2 Graf č. 2

2. Kolik Vám je let?

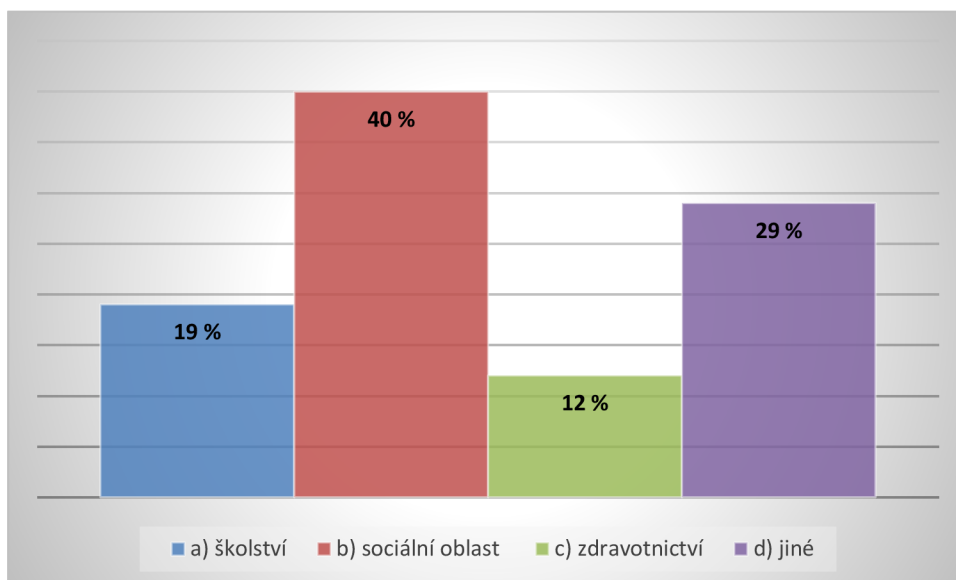

Zdroj: vlastní výzkum

Kolik let bylo respondentům, kteří se zúčastnili dotazníkového šetření, zobrazuje graf č. 2. Ve věkové kategorii 20 – 30 let se zúčastnilo 43 % (tj. 43) respondentů, ve věkové kategorii 31 – 40 let se zúčastnilo 26 % (tj. 26) respondentů, ve věkové kategorii 41 – 50 let bylo 25 % (tj. 25) respondentů, v předposlední kategorii 51 – 60 let bylo 6 % (tj. 6) respondentů a poslední věková kategorie 61 let a více byla zastoupena 0 % (tj. 0) respondenty.

4.5.3 Graf č. 3

3. V jakém oboru pracujete?

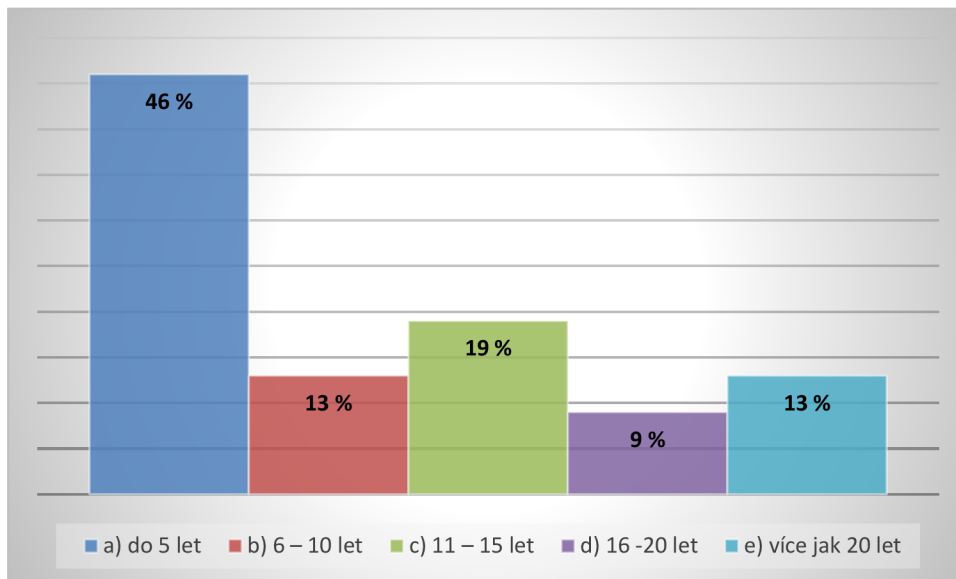

Zdroj: vlastní výzkum, 2023

Graf č. 3 zobrazuje obory, ve kterých respondenti v současné době pracují. V oblasti školství pracuje 19 % (tj. 19) dotazovaných, sociální oblast je zastoupena 40 % (tj. 40) dotazovaných, ve zdravotnictví je zaměstnáno 12 % (tj. 12) dotazovaných a v jiné oblasti, než které byly uvedeny, pracuje 29 % (tj. 29) dotazovaných. Jiné pracovní oblasti, které respondenti uváděli, byly zastoupeny těmito obory: příspěvková organizace, služby, státní správa, účetnictví, Policie, administrativa, advokátní kancelář, prodej a obchod, poradenství, cestovní ruch a doprava.

4.5.4 Graf č. 4

4. Jak dlouho jste zaměstnání?

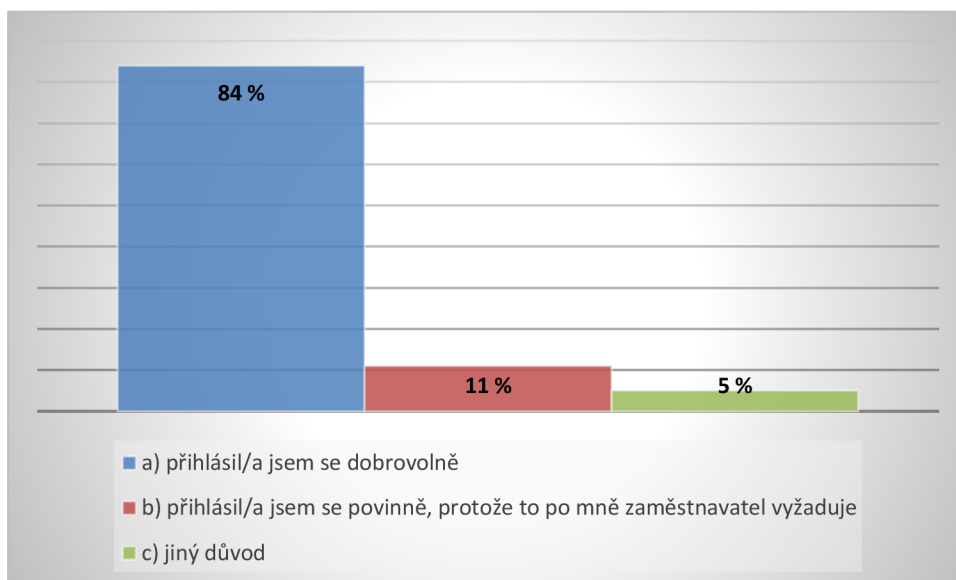

Zdroj: vlastní výzkum

Délka zaměstnání respondentů je graficky znázorněna v grafu č. 4. Délku zaměstnání do 5 let uvedlo 46 % (tj. 46) respondentů, 13 % (tj. 13) uvedlo délku zaměstnání v období 6 – 10 let, pracovní poměr v délce 11 – 15 let označilo 19 % (tj. 19) respondentů, délku zaměstnání v rozmezí 16 – 20 let uvedlo 9 % (tj. 9) respondentů a nejdelší délku zaměstnání, období více jak 20 let uvedlo 13 % (tj. 13) respondentů.

4.5.5 Graf č. 5

5. Jaký byl důvod k přihlášení se k dalšímu vzdělávání?

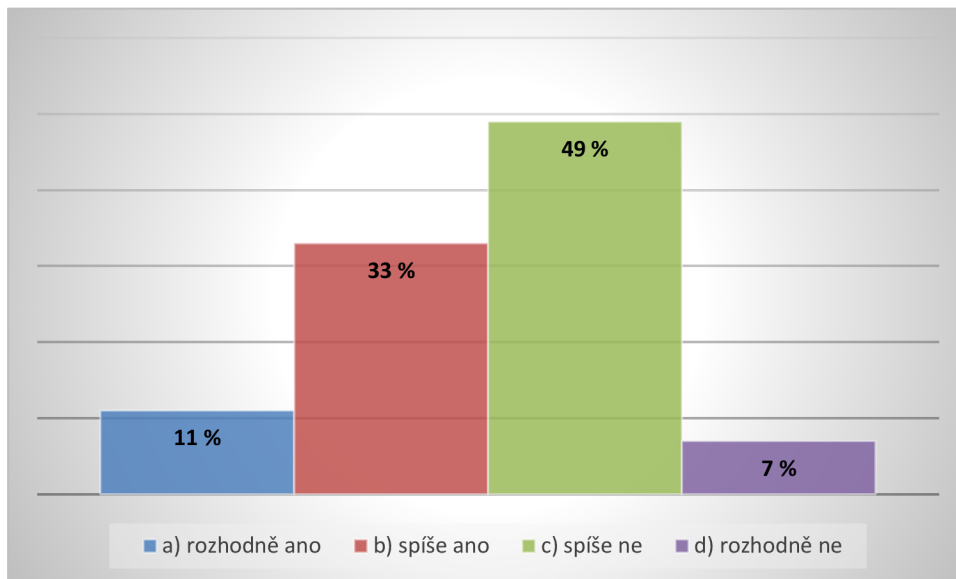

Zdroj: vlastní výzkum

Graf č. 5 zobrazuje odpovědi respondentů na otázku, jaký byl důvod k dalšímu vzdělávání. Možnost přihlásil/a jsem se dobrovolně zvolilo 84 % (tj. 84) dotazovaných, povinné přihlášení ke vzdělávání, protože to po nich vyžaduje zaměstnavatel, uvedlo 11 % (tj. 11) dotazovaných a jiný důvod dalšího vzdělávání uvedlo 5 % (tj. 5) dotazovaných. Z jiných důvodů přihlášení ke vzdělávání respondenti uvedli: rozšíření kvalifikace a větší šance při výběru zaměstnání.

4.5.6 Graf č. 6

6. Je vzhledem k Vašemu věku pro Vás studium obtížné?

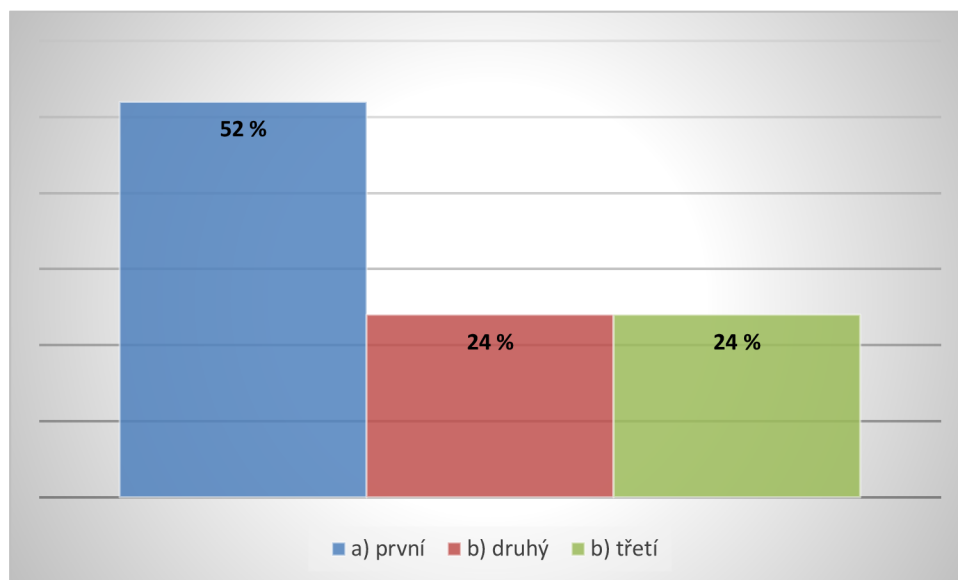

Zdroj: vlastní výzkum

Graf č. 6 zobrazuje odpovědi dotazovaných na obtížnost vzdělávání, vzhledem k věku respondentů. Rozhodně obtížné vzdělávání vnímá 11 % (tj. 11) respondentů, spíše obtížné vzdělávání je pro 33 % (tj. 33) respondentů, jako málo obtížné studium je pro 49 % (tj. 49) respondentů a rozhodně neobtížné, respektive snadné, je studium pro 7 % (tj. 7) respondentů.

4.5.7 Graf č. 7

7. Jaký ročník nyní studujete?

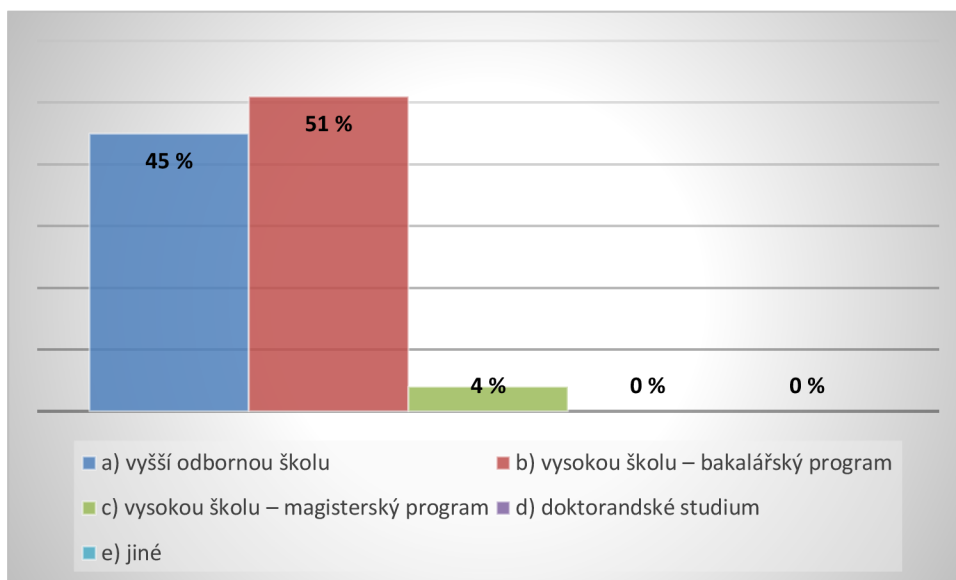

Zdroj: vlastní výzkum

Jaký ročník respondenti studují na současné škole, znázorňuje graf č. 7. První ročník studuje 52 % (tj. 52) dotazovaných, druhý ročník navštěvuje 24 % (tj. 24) dotazovaných a ve třetím ročníku je 24 % (tj. 24) dotazovaných.

4.5.8 Graf č. 8

8. Jakou školu studujete?

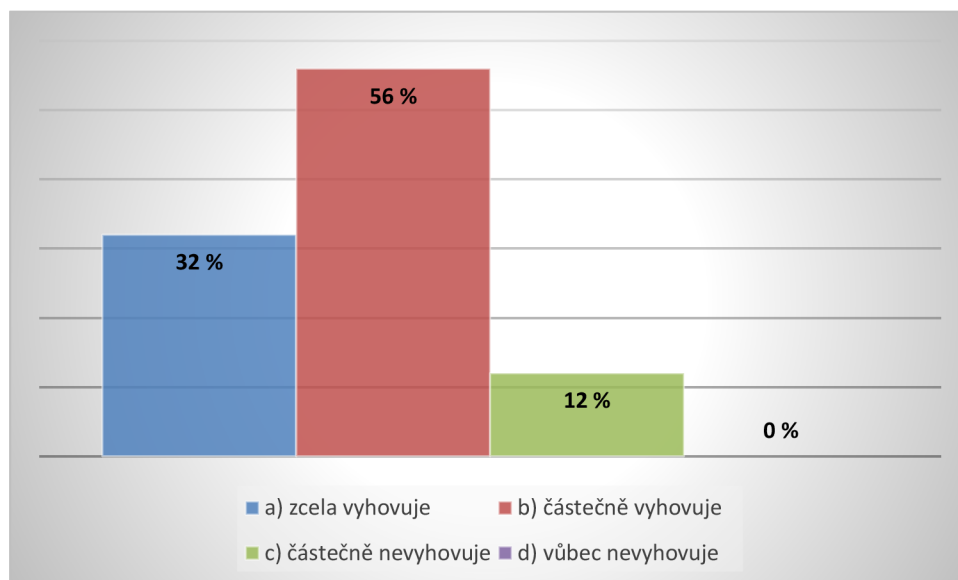

Zdroj: vlastní výzkum

Typ školy, kterou zúčastnění respondenti v současné době studují, nám představuje graf č. 8. Vyšší odbornou školu studuje 45 % (tj. 45) respondentů, bakalářský program na vysoké škole navštěvuje 51 % (tj. 51) respondentů, na magisterském programu na vysoké škole jsou 4 % (tj. 4) respondentů, doktorandské studium a jinou školu ne zvolil nikdo z respondentů (tj. 0 %).

4.5.9 Graf č. 9

9. Výuka na škole, kterou studujete, tak jak je nyní nastavena Vám:

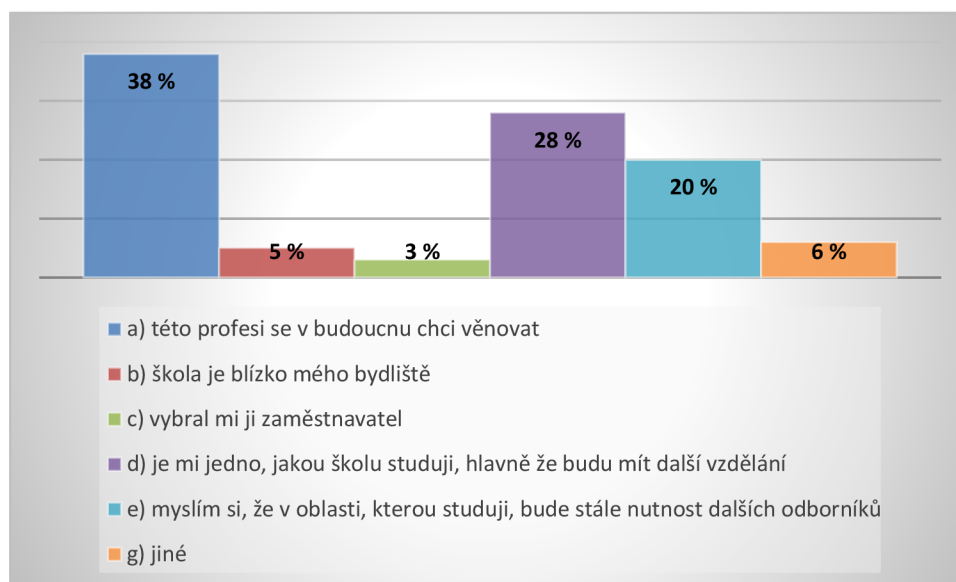

Zdroj: vlastní výzkum

Graf č. 9 zobrazuje spokojenost respondentů s výukou na škole, kterou v současné době studují. Pro 32 % (tj. 32) dotazovaných je výuka zcela vyhovující, částečně vyhovující výuka je pro 56 % (tj. 56) dotazovaných, 12 % (tj. 12) dotazovaných vybralo možnost, že jim výuka částečně nevyhovuje a jako zcela nevyhovující výuku neoznačil nikdo z dotazovaných (tj. 0 %).

4.5.10 Graf č. 10

10. Vyberte důvod, který byl motivem pro studium na současné škole. Studium jsem si vybral/a proto, že:

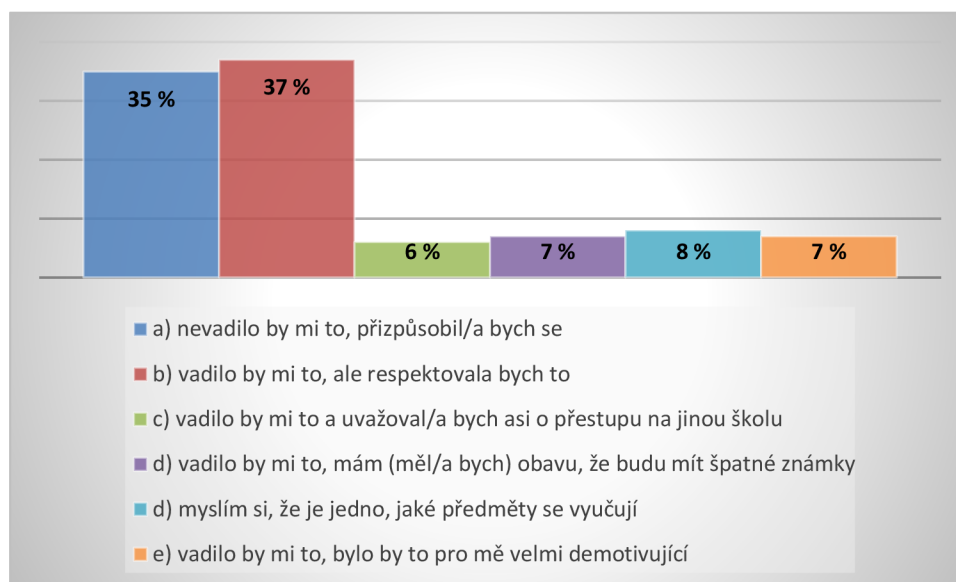

Zdroj: vlastní výzkum

Jaký byl motiv respondentů pro současné studium, znázorňuje graf č. 10. Profesi, kterou studují a v budoucnu se jí chtějí věnovat, zvolilo 38 % (tj. 38) respondentů, že je škola blízko bydliště respondentů, jako motivující faktor pro studium, zvolilo 5 % (tj. 5) respondentů, 3 % (tj. 3) respondentů studuje školu proto, že ji jim vybral zaměstnavatel. Možnost, že je dotazovaným jedno, jakou školu studují, ale důležité je pro ně další vzdělání, zvolilo 28 % (tj. 28) respondentů. Motivujícím faktorem studia, který si vybralo 20 % (tj. 20) respondentů byla domněnka o nutnosti dalších odborníků v té oblasti, kterou studují. Jiný motivační důvod ke studiu uvedlo 6 % (tj. 6) respondentů, kteří popsali tyto motivační důvody: získání titulu a možnost zkráceného studia.

4.5.11 Graf č. 11

11. Pokud máte možnost výběru předmětů, jak by Vám vadilo či nevadilo, kdybyste vybrané předměty nemohli studovat?

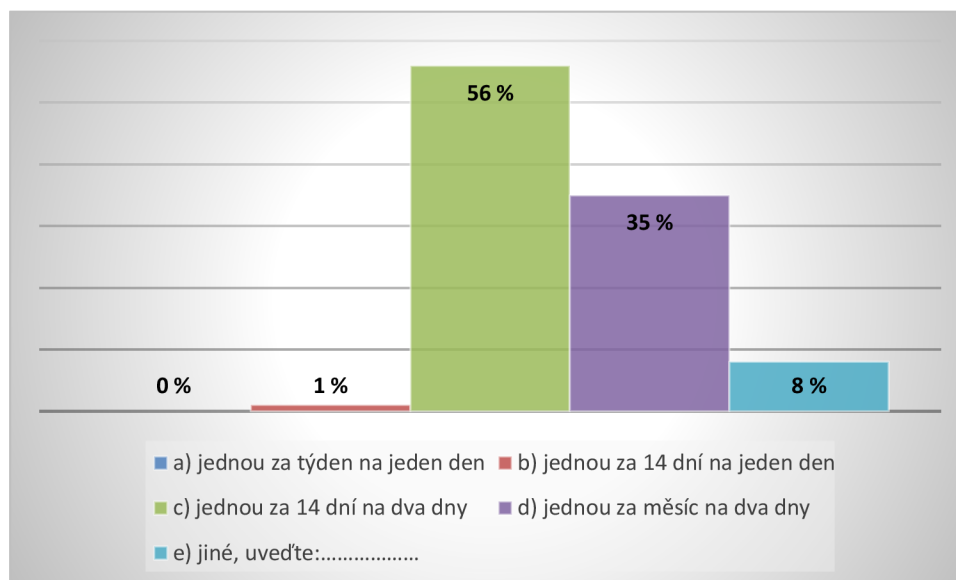

Zdroj: vlastní výzkum

Zda by respondentům vadilo/nevadilo, kdyby nemohli studovat předměty, které si zvolili, ukazuje graf č. 11. Že by to nevadilo, protože by se přizpůsobili, uvedlo 35 % (tj. 35) dotazovaných, 37 % (tj. 37) dotazovaných by to vadilo, ale respektovali by to. Možnost, že by to respondentům vadilo a kvůli tomu by uvažovali o přestupu na jinou školu, označilo 6 % (tj. 6) dotazovaných, 7 % (tj. 7) dotazovaných by to vadilo, protože by měli obavu, že budou mít špatné studijní výsledky, 8 % (tj. 8) dotazovaných by bylo úplně jedno, jaké předměty se vyučují a jako demotivující pro studium by to bylo pro 7 % (tj. 7) respondentů.

4.5.12 Graf č. 12

12. V jakém intervalu je plánována výuka na škole, kterou studujete?

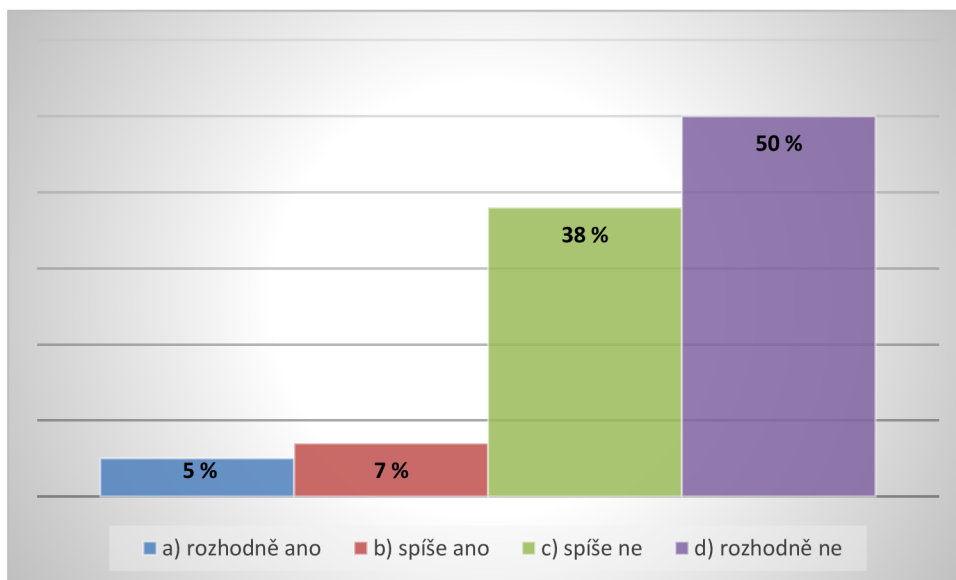

Zdroj: vlastní výzkum

Graf č. 12 znázorňuje intervaly, ve kterých je plánovaná výuka. Jeden den v týdnu nenavštěvuje školu žádný z respondentů (tj. 0 %), jednou za 14 dní navštěvuje školu 1 % (tj. 1) respondentů, na dva dny každých 14 dní jezdí do školy 56 % (tj. 56) respondentů, 2 dny v měsíci se zúčastňuje výuky 35 % (tj. 35) respondentů. Jiný interval výuky uvedlo 8 % (tj. 8) respondentů, a to: nepravidelný a různý interval, tři víkendy za semestr, každý víkend 1 – 2 dny.

4.5.13 Graf č. 13

13. Vyhovovalo by Vám, kdyby výuka byla více rozšířena, než v současné době je (např. každé pondělí, nebo každé liché pondělí po celý den)?

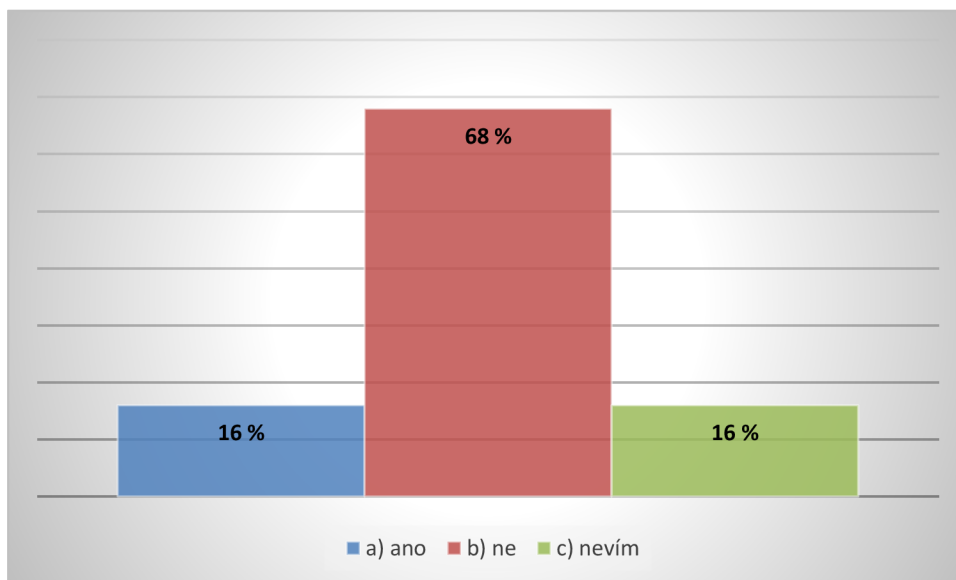

Zdroj: vlastní výzkum

Zda by uvítali či neuvítali rozšíření výuky oproti současnému stavu, zobrazuje graf č. 13. Možnost, aby výuka byla rozhodně rozšířená, označilo 5 % (tj. 5) dotazovaných, spíše rozšířenou výuku by uvítalo 7 % (tj. 7) dotazovaných, možnost spíše ne, označilo 38 % (tj. 38) dotazovaných a rozšíření výuky by rozhodně nevyhovovalo 50 % (tj. 50) dotazovaným.

4.5.14 Graf č. 14

14. Myslíte si, že by pro Vás bylo více motivující, kdybyste mohli na výuku chodit pravidelně jeden den v týdnu?

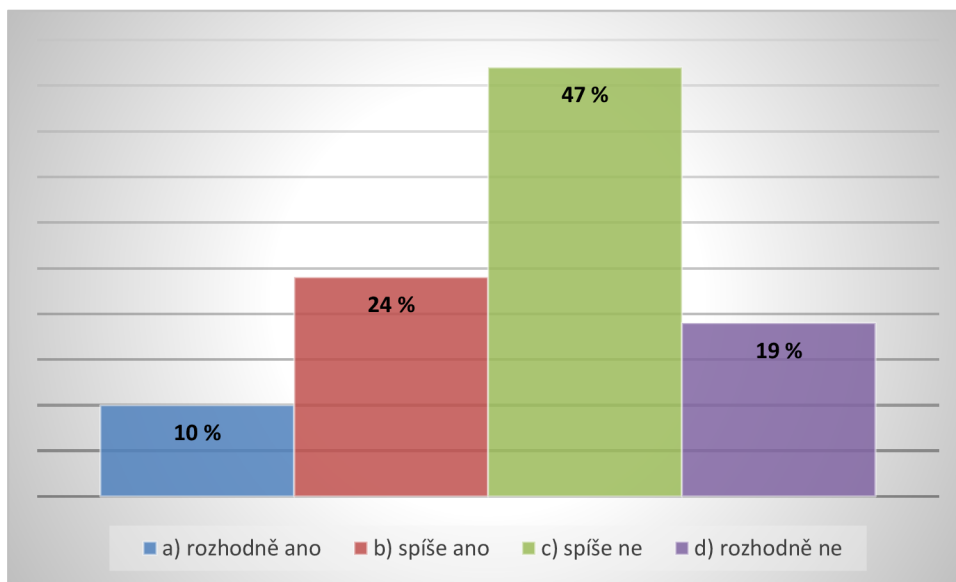

Zdroj: vlastní výzkum

Zda by byla pro respondenty motivující možnost docházet na výuku pravidelně jeden den v týdnu, je graficky znázorněno v grafu č. 14. Jednodenní výuka každý týden, by byla motivující pro 16 % (tj. 16) respondentů, naopak demotivující (respektive nemotivující) by to bylo pro 68 % (tj. 68) respondentů. Možnost nevím, zda by to bylo motivující či ne, zvolilo 16 % (tj. 16) respondentů.

4.5.15 Graf č. 15

15. Bylo by pro Vás přínosnější či více motivující, kdybyste byli hodnoceni přímo v hodinách při výuce?

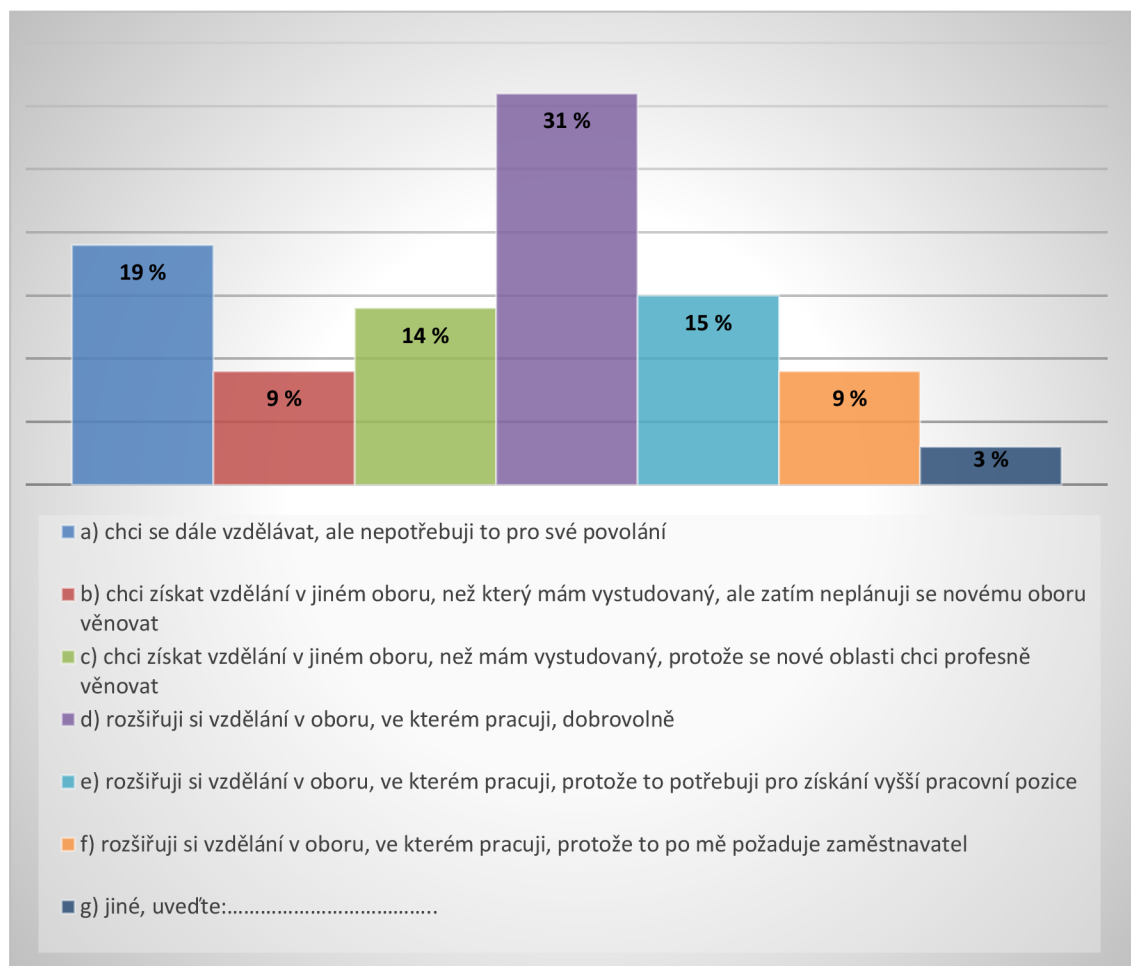

Zdroj: vlastní výzkum

Hodnocení přímo v hodinách, jako motivaci, zobrazuje graf č. 15. Rozhodně motivující by to bylo pro 10 % (tj. 10) dotazovaných, spíše motivující by to bylo pro 24 % (tj. 24) dotazovaných. Spíše nemotivující, tuto možnost vybralo 47 % (tj. 47) dotazovaných a rozhodně nemotivující by to bylo pro 19 % (tj. 19) dotazovaných.

4.5.16 Graf č. 16

16. Co bylo impulsem, co Vás motivovalo k tomu začít studovat?

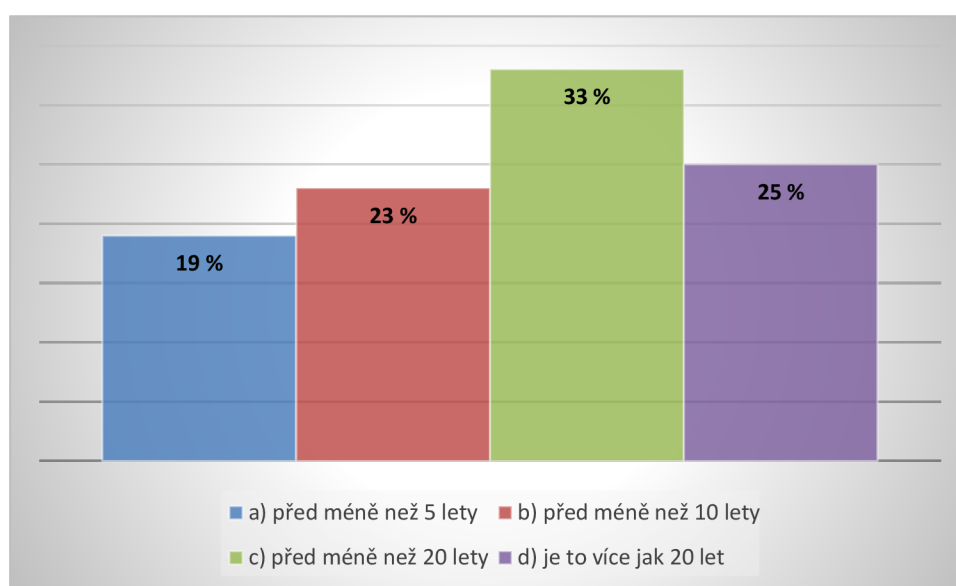
Zdroj: vlastní výzkum

Graf č. 16 znázorňuje odpovědi dotazovaných na impuls, který byl motivem ke studiu. Že se chtějí dále vzdělávat, ale nepotřebují to pro své povolání, uvedlo 19 % (tj. 19) respondentů. Touha získat vzdělání v jiném oboru, než který mají vystudovaný, ale zatím se mu neplánují věnovat, zvolilo 9 % (tj. 9) respondentů. Že chtějí získat vzdělání v jiném oboru, než který mají vystudovaný, protože se nové oblasti chtějí profesně věnovat, uvedlo 14 % (tj. 14) respondentů. Respondentů, kteří si rozšiřují vzdělání v oboru, ve kterém pracují, dobrovolně, bylo 31 % (tj. 31). Získání vyšší pracovní pozice je motivem pro 15 % (tj. 15) respondentů. Požadavek zaměstnavatele,

pro získání dalšího vzdělání, byl motivem pro 9 % (tj. 9) respondentů. Jiný motivační důvod ke studiu uvedly 3 % (tj. 3) respondentů a to: získání titulu a zkrácená forma studia.

4.5.17 Graf č. 17

17. Před kolika lety jste dokončili střední školu?

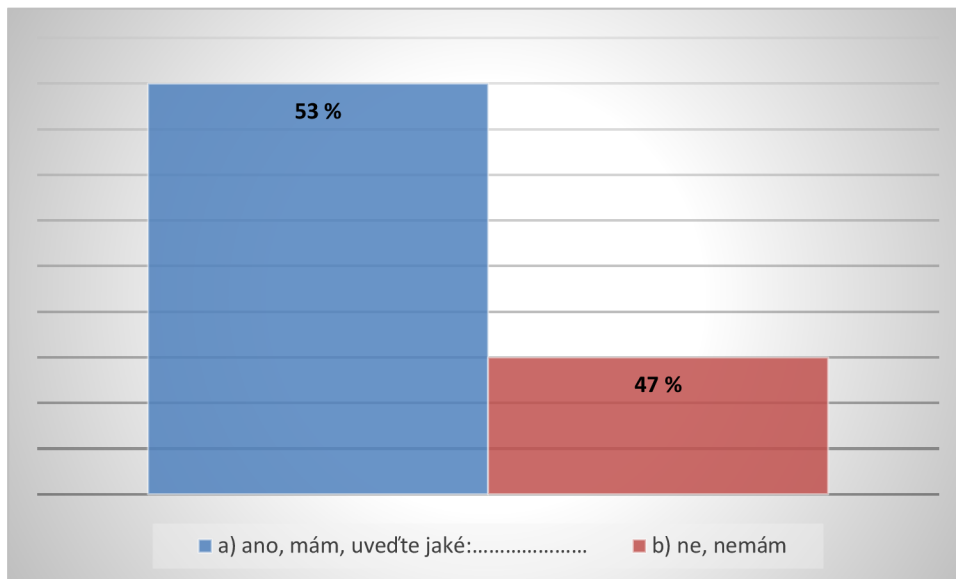

Zdroj: vlastní výzkum

Jak je dlouhé období, kdy respondenti dokončili střední školu, znázorňuje graf č. 17. Nejkratší dobu po skončení střední školy, a to před méně než 5 lety, vybralo 19 % (tj. 19) dotazovaných. Před méně než 10 lety dokončilo střední školu 23 % (tj. 23) dotazovaných, 33 % (tj. 33) dotazovaných ukončilo střední školu téměř před 20 lety a respondentů, kteří ukončili školu před více jak 20 lety, bylo 25 % (tj. 25).

4.5.18 Graf č. 18

18. Máte i jiné vzdělání mimo maturitní zkoušky?

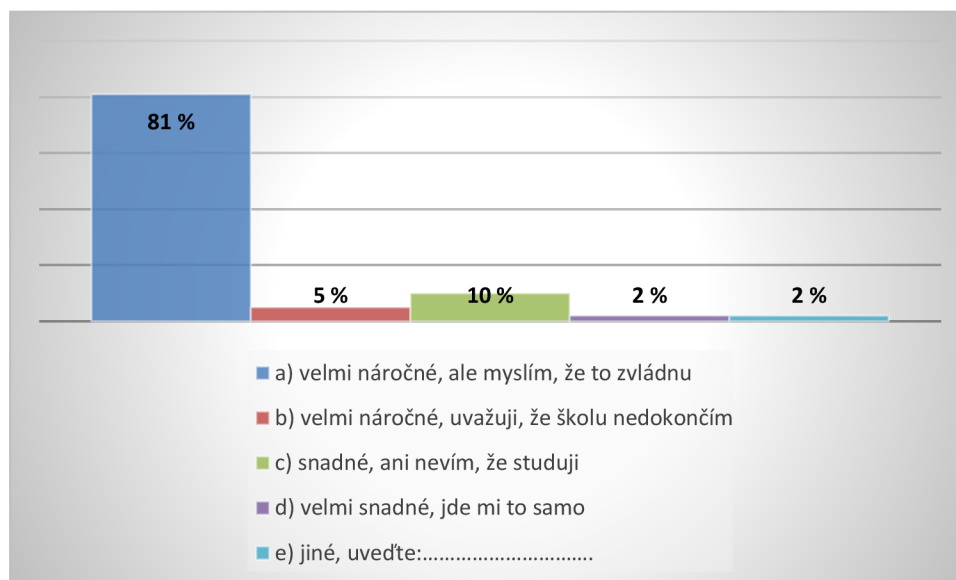

Zdroj: vlastní výzkum

Zda mají respondenti i jiné vzdělání, než jen maturitní zkoušku, ukazuje graf č. 18. Pouze maturitní zkoušku má 47 % (tj. 47) respondentů, další vzdělání, které získali respondenti po složení maturitní zkoušky, uvedlo 53 % (tj. 53) dotazovaných. Jako jiné vzdělání uváděli: vyšší odborné.

4.5.19 Graf č. 19

19. Jak náročné je v současnosti Vaše studium?

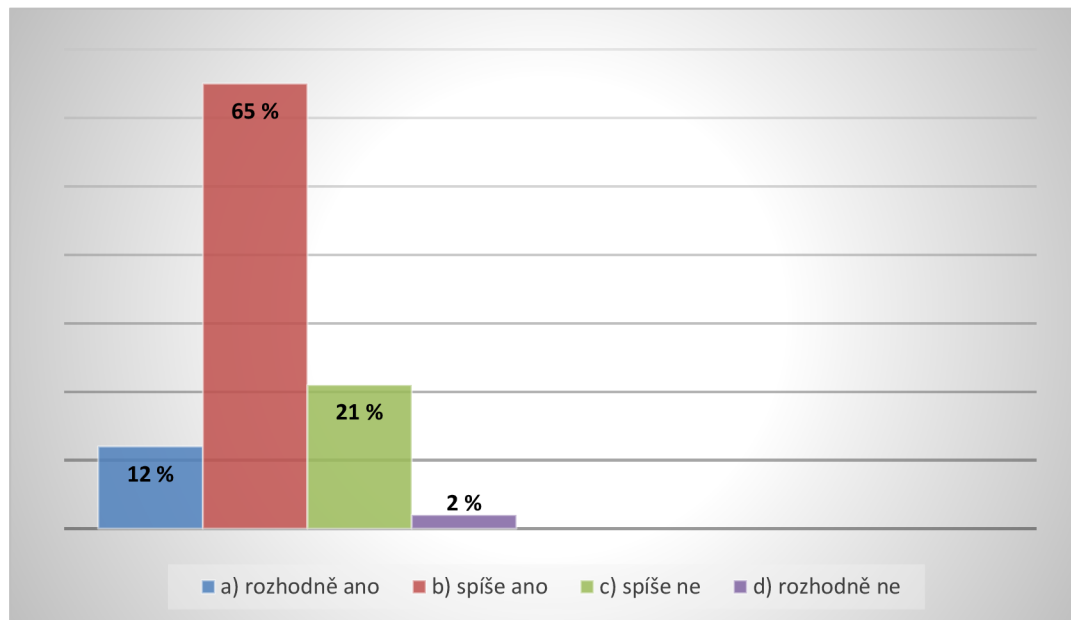

Zdroj: vlastní výzkum

Graf č. 19 se zaměřil na náročnost současného studia respondentů. Jako velmi náročné, ale s vírou, že to zvládnou, uvedlo 81 % (tj. 81) respondentů. Že je studium velmi náročné, a proto uvažují, že školu nedokončí, uvedlo 5 % (tj. 5) dotazovaných. Studium je snadné pro 10 % (tj. 10) respondentů a jako velmi snadné studium uvedlo 2 % (tj. 2) dotazovaných. Jinou náročnost studia zvolily 2 % (tj. 2) respondentů a uváděli: s průběžnou přípravou je zvladatelné.

4.5.20 Graf č. 20

20. Zvládáte skloubit nároky studia, rodiny a zaměstnání?

Zdroj: vlastní výzkum

Graf č. 20 znázorňuje odpovědi respondentů na to, jak je pro ně náročné, nebo není, skloubení nároků studia, rodiny a zaměstnání. Rozhodně nenáročné skloubení všech tří oblastí, uvedlo 12 % (tj. 12) dotazovaných, pro 65 % (tj. 65) dotazovaných je spíše snadné, zvládnout skloubení školy, rodiny a zaměstnání. Že spíše nezvládají skloubit nároky v uvedených oblastech, uvedlo 21 % (tj. 21) respondentů a 2 % (tj. 2) respondentů skloubit nároky školy, rodiny a zaměstnání rozhodně nezvládá.

4.6 DISKUSE

Hypotéza č. 1

Předpokládám, že více jak 50 % respondentů uvede, že motivem pro další vzdělávání je ten, že se zvolené profesi budou v budoucnu věnovat.

Na hypotézu odkazuje graf č. 10.

Profesi, kterou studují a v budoucnu se jí chtějí věnovat, zvolilo 38 % (tj. 38) respondentů, že je škola blízko bydliště respondentů, jako motivující faktor pro studium, zvolilo 5 % (tj. 5) respondentů, 3 % (tj. 3) respondentů studuje školu proto, že ji jim vybral zaměstnavatel. Možnost, že je dotazovaným jedno, jakou školu studují, ale důležité je pro ně další vzdělání, zvolilo 28 % (tj. 28) respondentů. Motivujícím faktorem studia, který si vybralo 20 % (tj. 20) respondentů byla domněnka o nutnosti dalších odborníků v té oblasti, kterou studují. Jiný motivační důvod ke studiu uvedlo 6 % (tj. 6) respondentů, kteří popsali tyto motivační důvody: získání titulu a možnost zkráceného studia.

HYPOTÉZA SE NEPOTVRDILA ZE 62 %

Hypotéza č. 2

Předpokládáme, že většina respondentů uvede, že motivací pro studium je získání vyšší pracovní pozice v zaměstnání.

Na hypotézu odkazuje graf č. 16.

Že se chtějí dále vzdělávat, ale nepotřebují to pro své povolání, uvedlo 19 % (tj. 19) respondentů. Touha získat vzdělání v jiném oboru, než který mají vystudovaný, ale zatím se mu neplánují věnovat, zvolilo 9 % (tj. 9) respondentů. Že chtějí získat vzdělání v jiném oboru, než který mají vystudovaný, protože se nové oblasti chtějí profesně věnovat, uvedlo 14 % (tj. 14) respondentů. Respondentů, kteří si rozšiřují vzdělání v oboru, ve kterém pracují, dobrovolně, bylo 31 % (tj. 31). **Získání vyšší pracovní pozice je motivem pro 15 % (tj. 15) respondentů.** Požadavek zaměstnavatele, pro

získání dalšího vzdělání, byl motivem pro 9 % (tj. 9) respondentů. Jiný motivační důvod ke studiu uvedly 3 % (tj. 3) respondentů a to: získání titulu a zkrácená forma studia.

HYPOTÉZA SE NEPOTVRDILA Z 85 %

Hypotéza č. 3

Předpokládáme, že většina respondentů uvede, že je pro ně rozhodně obtížné skloubit nároky studia, rodiny a zaměstnání.

Na hypotézu odkazuje graf č. 20.

Rozhodně nenáročné skloubení všech tří oblastí, uvedlo 12 % (tj. 12) dotazovaných, pro 65 % (tj. 65) dotazovaných je spíše snadné, zvládnout skloubení školy, rodiny a zaměstnání. Že spíše nezvládají skloubit nároky v uvedených oblastech, uvedlo 21 % (tj. 21) respondentů a **2 % (tj. 2) respondentů skloubit nároky školy, rodiny a zaměstnání rozhodně nezvládá.**

HYPOTÉZA SE NEPOTVRDILA Z 98 %

4.7 ZHODNOCENÍ ANALÝZY DAT

Z dotazníkového šetření v rámci demografických údajů vyplynulo, že z řad respondentů byly více zastoupeny ženy (80 %), věková kategorie byla nejvíce zastoupena v období 20 – 30 let (43 %), obor, ve kterém respondenti pracují, byla sociální oblast (40 %) a v rámci délky zaměstnání byla nejvíce zastoupena doba zaměstnání do 5 let (46 %).

Důvod přihlášení ke studiu byl v drtivé většině dobrovolný, respondentů bylo 84 %. Pravděpodobně vzhledem k věkové kategorii respondentů, kteří se pohybovali ve věku do 30 let, na dotaz, zda je pro ně studium obtížné vzhledem k věku, 49 % dotazovaných zvolilo variantu, že studium obtížné spíše není. Více jak polovina respondentů byly studenty prvního ročníku a to v počtu 52 %. Typ školy, kterou respondenti navštěvují, byly téměř shodně uvedeny vyšší odborné školy (45 %) a vysoké školy v bakalářském programu (51 %). Zda respondentům výuka na škole vyhovuje, byla zastoupena 56 %,

kdy dotazovaní volili možnost, že jim výuka částečně vyhovuje. Více jak třetina respondentů (38 %) volila důvod studia takový, že se profesi, kterou studují, chtějí v budoucnu věnovat. Na otázku, zda by respondentům vadilo či nevadilo, kdyby nemohli studovat vybrané předměty, odpovídalo 37 % respondentů, že by jim to sice vadilo, ale respektovali by to a 35 % dotazovaných by to nevadilo, přizpůsobili by se. Z otázek zaměřených na interval výuky vyplynulo, že nejčastěji studenti navštěvují školu jednou za 14 dní na dva dny (56 %), větší rozšíření výuky by neuvítalo 50 % dotazovaných a pravidelnou výuku jeden den v týdnu by odmítalo 68 % respondentů. Hodnocení přímo v hodinách by nebylo motivující pro 47 % dotazovaných. Rozšířit si dobrovolně vzdělání v oboru, ve kterém respondenti pracují, bylo impulsem pro 31 % dotazovaných. Třetina respondentů (33 %) střední školu dokončila v uplynulém období 10 – 20 let. Více jak polovina respondentů (53 %) uvedla, že mimo maturitní zkoušky má ještě dokončené vyšší odborné vzdělání a 47 % respondentů žádné jiné vzdělání, kromě maturitní zkoušky nemá. Studium jako velmi náročné označilo 81 % dotazovaných, pozitivní je, že všichni věří, že studium zvládnou. Zda respondenti zvládají skloubit nároky studia, rodiny a zaměstnání odpovědělo 65 % dotazovaných, že spíše ano a 12 % respondentů volilo variantu rozhodně ano. To znamená, že 77 % studentů nároky všech tří oblastí skloubit zvládá.

ZÁVĚR

Ačkoli je v současnosti v České republice vcelku dobře rozšířena možnost vzdělávání lidí při zaměstnání, v praxi se dospělí zaměstnaní lidé převážně zajímají o možnost zkráceného studia, dálkového nebo kombinovaného studia.

V bakalářské práci byl stanoven cíl a to, zjistit, co je důvodem zaměstnaných osob k dalšímu vzdělávání. Teoretická část hovoří o pojmu motivace, zaměřuje se na dělení motivace a na motivační klima, které mohou studenty ovlivňovat.

Praktická část práce je zaměřena na motivaci dospělých osob pro studium. V rámci praktické části bylo cílem práce zjistit, jaké důvody vedly dospělé osoby k dalšímu vzdělávání, zjistit spokojenost studentů se studiem, zda se obávají studijních neúspěchů a zda by byla motivující změna frekvence a způsobu výuky. Tyto cíle se prostřednictvím dotazníkového šetření podařilo naplnit.

Motivace je psychický proces, který usměrňuje chování a jednání člověka pro dosažení určitého cíle. Motivace vyjadřuje souhrn emocí, jako je radost, zvědavost, radostné očekávání, které podporují nebo naopak tlumí člověka, aby něco konal, nebo nekonal. Motivace je vše, co člověka nutí, aby přemýšlel, pracoval nebo studoval, čili se snažil o dosažení zvoleného cíle. Motivace v sobě obsahuje stimulaci, což jsou síly, které povzbuzují člověka k nějaké aktivitě, práci nebo činnosti a zpravidla jsou pozitivní povahy. Součástí motivace je také motivátor, což je emoce, která vede člověka k tomu, aby učinil nějaké rozhodnutí.

Bakalářská práce pojednává o vzdělávání zaměstnaných osob a o jejich motivaci ke studiu. Pokud se jedinec rozhodne pro další vzdělávání sám, dobrovolně, je pouze na něm a na jeho uspokojení, zda školu dokončí či nedokončí. V případě, že se k vnitřní motivaci přidá ještě profesní motivace, znamená to, že člověk nestuduje pouze pro uspokojení své potřeby, ale studium je součástí zvyšování kvalifikace nebo pracovní pozice v zaměstnání. To může být pro člověka daleko větší stimul k tomu, aby školu dokončil. Může to pro něj v zaměstnání znamenat zvýšený pocit důležitosti, možnost ocenění, získání pocitu, že jsou jeho schopnosti v rámci profese uznávány.

Motivační proces je nekončící cesta, která je pro dospělé studující osoby výzvou, jak zlepšit, prohloubit své znalosti a vědomosti tak, aby byly pro ně přínosem. Neméně důležitým motivačním faktorem také zůstává škola jako instituce se svými požadavky na studenty, ale také její pozitivní klima a přístup k plnění toho, co propaguje jako dobrý důvod pro studium nabízených oborů. Práce pojednává o názorech studentů, na jejich připomínkách by bylo možné postavit změny tak, aby byly jak pro budoucí, tak i pro současné studenty zajímavé a žádoucí.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

ČÁP, Jan, Věra ČECHOVÁ a Marie ROZSYPALOVÁ. *Psychologie: obecná psychologie pro střední pedagogické školy*. Praha, 1998. ISBN 80-860-2236-6.

HELUS, Z. *Psychologie*. 3. vyd. Praha: Fortuna, 2003. ISBN 80-7168-876-2.

HELUS, Z. *Úvod do psychologie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-3037-0.

HOMOLA, Miloslav. *Motivace lidského chování*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1972. 14-101-73.

MATOUŠEK, Oldřich. *Metody a řízení sociální práce*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-502-8.

NAKONEČNÝ, Milan. *Sociální psychologie*. 1. vyd. Praha: Academia, 1999. Dotisk 2000. ISBN 80-200-0690-7.

NAKONEČNÝ, Milan. *Psychologie osobnosti*. 1. vyd. Praha: Academia, 1995. ISBN 80-200-0525-0.

NAKONEČNÝ, Milan. *Motivace lidského chování*. 1. vyd. Praha: Academia, 1997. ISBN 80-200-0592-7.

NAKONEČNÝ, Milan. *Lexikon psychologie*. 1. vyd. Praha: Vodnář, 1995. ISBN 80-85255-74-X.

PRŮCHA, Jan. *Moderní pedagogika*. 3., přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-736-7047-X.

ŘÍČAN, Pavel. *Psychologie osobnosti*. 1. vyd. Praha: Orbis, 1973. 510-21-852.

ZACHAROVÁ, Eva. *Základy obecné psychologie*. 1. Vyd. Ostrava: Ostravská univerzita, 2010. ISBN 978-80-7464-221-0.

Seznam použitých internetových zdrojů

Zákony pro lidi: Občanský zákoník - zletilost [online]. 2023 [cit. 2023-02-01]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89?text=zletilost>

Zákony pro lidi: Formy vzdělávání [online]. 2023 [cit. 2023-03-06]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561?text=formy%20vzd%C4%9B1%C3%A1v%C3%A1n%C3%AD>

Zákony pro lidi: Vyhláška o rekvalifikaci uchazečů o zaměstnání a zájemců o zaměstnání a o rekvalifikaci zaměstnanců [online]. 2023 [cit. 2023-03-06]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-519>

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Seznam grafů

Graf 1: Pohlaví respondentů.....	25
Graf 2: Věk respondentů.....	26
Graf 3: Obor, ve kterém respondenti pracují.....	27
Graf 4: Délka zaměstnání respondentů.....	28
Graf 5: Důvod respondentů k přihlášení se k dalšímu vzdělávání.....	29
Graf 6: Obtížnost studia vzhledem k věku respondentů.....	30
Graf 7: Aktuální ročník studia respondentů.....	31
Graf 8: Škola, kterou respondenti studují.....	32
Graf 9: Spokojenost respondentů s výukou.....	33
Graf 10: Motiv respondentů ke studiu na současné škole.....	34
Graf 11: Možnost respondentů výběru předmětů.....	35
Graf 12: Intervaly výuky respondentů.....	36
Graf 13: Rozšíření výuky respondentů.....	37
Graf 14: Pravidelnost docházení respondentů na výuku.....	38
Graf 15: Přínos hodnocení respondentů přímo při výuce.....	39
Graf 16: Motivace respondentů k začátku studia.....	40
Graf 17: Dokončení střední školy.....	41
Graf 18: Jiné vzdělání respondentů mimo maturitní zkoušku.....	42

Graf 19: Náročnost studia respondentů.....	43
Graf 20: Skloubení nároků studia, rodiny a zaměstnání respondentů.....	44

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A - Dotazník.....Chyba! Zázložka není definována.55

DOTAZNÍK

Dobrý den.

Jmenuji se Barbora Novotná a v rámci studia na Univerzitě J. A. Komenského v Praze vypracovávám bakalářskou práci na téma: „Motivace k dalšímu vzdělávání dospělých v zaměstnání.“ Ráda bych Vás požádala o vyplnění dotazníku.

Cílem dotazníku je zjištění motivace a problematiky dospělých osob pro studium při současném zaměstnání.

Z výsledku dotazníku by mělo být zřejmé, jaká byla motivace pro další vzdělávání dospělých osob, jaké problémy jim vzdělávání může přinést, zda studují dobrovolně či na základě nařízení zaměstnavatele či zda jim studium vyhovuje nebo nevyhovuje.

Odpovědi budou zpracovány zcela anonymně a budou použity pouze jako podklad pro tvorbu bakalářské práce.

U každé otázky zvolte vždy jen jednu možnost. Vyplnění dotazníku není časově náročné, zabere Vám maximálně 15 minut.

Velmi Vám děkuji za Váš čas

1. Jste muž nebo žena?

a) žena

b) muž

2. Kolik Vám je let?

a) 20 – 30 let

- b) 31 – 40 let
- c) 41 – 50 let
- d) 51 – 60 let
- d) 61 let a více

3. V jakém oboru pracujete?

- a) školství
- b) sociální oblast
- c) zdravotnictví
- d) jiné, uveďte:.....

4. Jak dlouho jste zaměstnání?

- a) do 5 let
- b) 6 – 10 let
- c) 11 – 15 let
- d) 16 -20 let
- e) více jak 20 let

5. Jaký byl důvod k přihlášení se k dalšímu vzdělávání?

- a) přihlásil/a jsem se dobrovolně
- b) přihlásil/a jsem se povinně, protože to po mně zaměstnavatel vyžaduje
- c) jiný důvod, uveďte:.....

6. Je vzhledem k Vašemu věku pro Vás studium obtížné?

- a) rozhodně ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) rozhodně ne

7. Jaký ročník nyní studujete?

- a) první
- b) druhý
- b) třetí

8. Jakou školu studujete?

- a) vyšší odbornou školu
- b) vysokou školu – bakalářský program
- c) vysokou školu – magisterský program
- d) doktorandské studium

e) jiné, uveďte jaké:.....

9. Výuka na škole, kterou studujete, tak jak je nyní nastavena Vám:

- a) zcela vyhovuje
- b) částečně vyhovuje
- c) částečně nevyhovuje
- d) vůbec nevyhovuje

10. Vyberte důvod, který byl motivem pro studium na současné škole. Studium jsem si vybral/a proto, že:

- a) této profesi se v budoucnu chci věnovat
- b) škola je blízko mého bydliště
- c) vybral mi ji zaměstnavatel
- d) je mi jedno, jakou školu studuji, hlavně že budu mít další vzdělání
- e) myslím si, že v oblasti, kterou studuji, bude stále nutnost dalších odborníků
- g) jiné, uveďte:.....

11. Pokud máte možnost výběru předmětů, jak by Vám vadilo či nevadilo, kdybyste vybrané předměty nemohli studovat?

- a) nevadilo by mi to, přizpůsobil/a bych se
- b) vadilo by mi to, ale respektovala bych to

- c) vadilo by mi to a uvažoval/a bych asi o přestupu na jinou školu
- d) vadilo by mi to, mám (měl/a bych) obavu, že budu mít špatné známky
- d) myslím si, že je jedno, jaké předměty se vyučují
- e) vadilo by mi to, bylo by to pro mě velmi demotivující

12. V jakém intervalu je plánována výuka na škole, kterou studujete?

- a) jednou za týden na jeden den
- b) jednou za 14 dní na jeden den
- c) jednou za 14 dní na dva dny
- d) jednou za měsíc na dva dny
- e) jiné, uveďte:.....

13. Vyhovovalo by Vám, kdyby výuka byla více rozšířena, než v současné době je (např. každé pondělí, nebo každé liché pondělí po celý den)?

- a) rozhodně ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) rozhodně ne

14. Myslíte si, že by pro Vás bylo více motivující, kdybyste mohli na výuku chodit pravidelně jeden den v týdnu?

- a) ano

b) ne

c) nevím

15. Bylo by pro Vás přínosnější či více motivující, kdybyste byli hodnoceni přímo v hodinách při výuce?

a) rozhodně ano

b) spíše ano

c) spíše ne

d) rozhodně ne

16. Co bylo impulsem, co Vás motivovalo k tomu začít studovat?

a) chci se dále vzdělávat, ale nepotřebuji to pro své povolání

b) chci získat vzdělání v jiném oboru, než který mám vystudovaný, ale zatím neplánuji se novému oboru věnovat

c) chci získat vzdělání v jiném oboru, než mám vystudovaný, protože se nové oblasti chci profesně věnovat

d) rozšiřuji si vzdělání v oboru, ve kterém pracuji, dobrovolně

e) rozšiřuji si vzdělání v oboru, ve kterém pracuji, protože to potřebuji pro získání vyšší pracovní pozice

f) rozšiřuji si vzdělání v oboru, ve kterém pracuji, protože to po mě požaduje zaměstnavatel

g) jiné, uveďte:.....

17. Před kolika lety jste dokončili střední školu?

- a) před méně než 5 let
- b) před méně než 10 let
- c) před méně než 20 let
- d) je to více jak 20 let

18. Máte i jiné vzdělání mimo maturitní zkoušky?

- a) ano, mám. Uveďte, jaké:.....
- b) ne, nemám

19. Jak náročné je v současnosti Vaše studium?

- a) velmi náročné, ale myslím, že to zvládnu
- b) velmi náročné, uvažuji, že školu nedokončím
- c) snadné, ani nevím, že studuji
- d) velmi snadné, jde mi to samo
- e) jiné, uveďte:.....

20. Zvládáte skloubit nároky studia, rodiny a zaměstnání?

- a) rozhodně ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne

d) rozhodně ne

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Barbora Novotná

Obor: Andragogika (B)

Forma studia: kombinovaná

Název práce: Motivace k dalšímu vzdělávání dospělých v zaměstnání

Rok: 2022/2023

Počet stran textu bez příloh: 40

Celkový počet stran příloh: 7

Počet titulů českých použitých zdrojů: 12

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 0

Počet internetových zdrojů: 3

Vedoucí práce: Mgr. Martina Karkošová, Ph.D.